

Afdelingsbladen

Een paar keer per jaar stuurt de redactie van Bijen mij een map verenigingsbladen toe. Leuke artikelen, bijzondere artikelen, eigenlijk alles dat meer bekendheid verdient, krijgt vroeg of laat een plaatsje in deze rubriek. Zo'n verenigingsblad uitgeven is niet niks, onderschat het niet. Er zijn er een aantal met een respectabele leeftijd zoals 'Het Vliegget' van de Zwolse imkers met jaargang 22, het Ambrosiusgilde uit Rotterdam met hun 'Raad voor Imkers' jaargang 18, de imkersvereniging Leiden is met de 'Stertselaar' bezig aan de 19de jaargang en West-Friesland met de 14de jaargang van 'De Imker'. En dan zijn er nog een flink aantal met nog net geen tiende jaargang. Imkerspet af voor al die enthousiastelingen die op deze manier een band tussen hun leden in stand houden.

Voorjaar, was het maar vast zo ver

Je kunt de tijd niet dwingen, maar wel een beetje helpen. Voor mijn gevoel is de achtergrond van al de verenigingsavonden, soosochtenden en hoe de bijeenkomsten van imkers meer mogen heten, om dat voorjaar een extra duwtje te geven. We luisteren naar de verhalen van elkaar en als we wat zijn ontdooid wanen we ons tussen de bijen. We verbazen ons over de manier van aanpak van imker B, zijn oogst, waar het bijna mis ging. Ach natuurlijk, we hebben het meer gehoord maar dat zeg je niet. Je laat je meevoeren naar de bijenstal van de spreker en lijdt mee of geniet mee, al naar gelang het verhaal. Zo doen imkers dat en dan zijn ze gelukkig. Een van die imkers is Roelf Schreuder uit Anloo en dit is zijn verhaal overgenomen uit het lijfblad van Zuid-Laren.

'Na een aantal jaren met een collega-imker bijen voor de bestuiving te hebben geleverd streef ik nu naar twee volken in de winter. Met zwermen, al dan niet aangevlogen, heb ik momenteel toch vier volken ingewinterd... De dracht bij mij in de omgeving bestaat uit esdoorn, linde, vuilboom en planten in de tuintjes in het dorp. Dit jaar zijn de bijen niet weg geweest, wel 25 kg per kast esdoorn- en zomerhoning. Voordat ik inga op mijn wijze van imkeren eerst mijn kastkeuze. Aanvankelijk imkerde ik met houten kasten. Toen de kunststofkasten kwamen ben ik een Segeberger gaan proberen. Dat beviel goed en ik heb er meer gekocht. Een paar jaar had ik houten en kunststofkasten naast elkaar. De volken in kunststofkasten ontwikkelden zich in het voorjaar eerder, gaven 10 % meer honing en gebruikten in de winter minder voer.

De raten voer die over waren werden gebruikt voor zwakkere volken of een zwerm. Ik imker nu alleen nog met Segeberger kunststofkasten.

In het voorjaar wacht ik met ingrijpen tot de paardebloem in bloei komt. Dan kijk ik de volken na en hang een paar ramen kunstraat tegen het broednest aan. De volken komen op twee broedbakken de winter uit. Segeberger kent alleen broedbakken. Rond half mei zijn de volken zo goed ontwikkeld dat er een bak met alleen kunstraat tussen kan worden gezet. Een moer-rooster gebruik ik niet. De moer trekt op de bak met net uitgebouwde raat en in de bovenste bak loopt het broed uit en wordt vervangen door honing. Bij het afnemen van de voorjaars-honing zit er geen broed in de bovenste bak. Als de volken zich goed ontwikkelen komt er eventueel nog een keer een bak met kunstraat bij, onder de bovenste bak. Bij de zomeroogst wil er wel eens wat broed in de bovenste bak voorkomen, maar er zijn ook raten met honing in de een na bovenste bak. Na het slingeren van de zomerhoning, eind juli, laat ik alles voor de bijen. Ik rommel ook niet meer in volken. Ze moeten rust en energie hebben voor de varroamijtbestrijding en voor de winter. Professor Jacobs uit Gent vertelde dat op een lezing in Beilen. Volgens hem hebben bijen die vaak worden gestoord niet de energie om de varroamijt goed op te ruimen, gaan verzwakt de winter in en kunnen 'verdwijnen'. Na de strenge winter '85/'86 ben ik geen volken meer kwijt geraakt. De varroamijt wordt normaal bestreden met Apistan en dit jaar met Apitol. Inwinteren begint eigenlijk al na het afhaken van de zomerhoning. Ik geef dan een jerrycan invertsuiker aan vier volken. In september wordt ingevoerd met een jerrycan suiker per volk. Uiteraard ben ik ook begonnen met de gewone Nederlandse zwarte bij. Omdat ik de bijen in de tuin heb met kleine kinderen wilde ik zachtardiger bijen. Ik koop daartoe al enkele jaren jaarlijks een Buckfastkoningin en vervang zo mijn bijen. De volken met een zuivere Buckfastmoer mogen extra darrebroed aanzetten/houden. Zo zijn er dus extra veel zuivere darren voor de bruidsvlucht. Ik laat de bijen zwermen. Ze gaan altijd op een vaste plaats in een boom in de tuin zitten. De Buckfastmoeren geven goede en zachtardige volken waarmee ik goed kan imkeren. Ik ben lid van de 'Buckfast Verenigd' en krijg hun verenigingsblad. Dat blader je niet even door tijdens de koffie of het journaal, zoals Bijen. Van de honing is veel voor eigen gebruik en weggevertjes. Ook de huisverkoop loopt leuk, f6,00 per pot. De was gaat in de zonnemeltemelzer en wordt ingeruild voor kunstraat'.

Geven en nemen

Wat lijkt het nog maar kort geleden dat we de vlieg-spleet verkleinden om de muizen de toegang te beletten. Tijdens een van die zachte dagen begin november had ik dat karwei geklaard. Met een tevreden gevoel ga je daarna naar huis. Een paar weken later blijkt het latje half over de vliegplank te hangen. Nee toch?, ja dus. Er was waarschijnlijk al een muis in de kast aanwezig die na een lekkere maaltijd het latje er van binnen uit heeft uitgedrukt. Het zal wel een house-party zijn geworden, gelet op de enorme hoop wasmul die op de bodem plank aanwezig was. Ik ga er maar vanuit dat het volk niet al te veel schade heeft geleden en dat de muisjes een extra vetlaagje hebben opgebouwd. Geven en nemen is ook hier het devies.

Twee-componenten oriëntatie

Binnenkort komt er een dag dat de bijen 'los' zijn. Heb je het geluk er bij te zijn dan beleef je een feestdag zelfs als dat wordt gevierd met een bruine-spikkeltjesbui. De bijen zullen die eerste uitvlucht gebruiken om zich te gaan oriënteren, iets wat we de komende maanden meer zullen zien als het aantal jonge bijen toeneemt. Tijdens dat 'voorspelen' maken ze een soort fotografisch plaatje van hun woning en naaste omgeving hetgeen in het geheugen wordt vastgelegd voor later. Voordat deze jonge bijen volleerde haalbijen worden wachten ze in de woning op informatie van ervaren haalbijen die hen door middel van de bijendans wegwijzen maken naar de drachtbron. Na ook deze informatie in hun brein te hebben opgeslagen verdwijnen ze richting beloofde land van stuifmeel en honing. Verplaatsen we de woning een paar meter tijdens een mooie haaldag dan lukt het terugkerende haalbijen niet of nauwelijks om de woning terug te vinden, ondanks dat ze toch vorm en kleur van de woning goed in zich hebben opgenomen. Wonderlijk eigenlijk, want het zijn dezelfde bijen die van een paar honderd meter tot vele kilometers afstand de woning feilloos terug weten te vinden. Uit onderzoek is gebleken dat de oriëntatie van bijen uit twee componenten bestaat. Een 'punt'oriëntatie van de woning en naaste omgeving en een ruimtelijke oriëntatie waarbij de bij zich een totaal beeld vormt van de omgeving op weg naar de drachtbron. De vraag is nog niet volledig beantwoord hoe het de bijen lukt om van grote afstand de woning weer terug te vinden. Omgevingsfactoren bleken van grote invloed.

Gemerkte haalbijen die op bekende afstand van de woning werden vrijgelaten, keerden in vlak terrein tot een maximale afstand van vijf kilometer in de woning terug, tegen negen kilometer als zij zich in een terrein bevonden met een karakteristieke bergachtige achtergrond. Vanaf de grootste afstand duurde het vaak uren en zelfs dagen voordat de bijen terugkeerden. Kenmerken in het landschap, gepolariseerd licht en de positie van de zon lijken de hulpbronnen waarvan bijen op grote afstand van de woning gebruik maken voor een veilige terugtocht.

Het weer in februari

Een karakteristiek van het februariweer in de laatste vijf jaren. Over de periode 1961-90 geldt als normaal voor het midden van het land 75 uur zonneschijn, 48 mm neerslag en een gemiddelde maximumtemperatuur van 5,7°C.

We staan op de drempel van het actieve bijenseizoen. Nog even een terugblik op het seizoen 1995 met een totaalbeeld van het weer als ruggesteun bij uw aantekeningen.

Februari-maanden

Jaar	Zon uren	Neerslag (mm)	Max.temp. (°C)
1991	zonnig (83)	droog (27)	zeer koud (2,6)
1992	normaal	droog (29)	zeer zacht (8,0)
1993	somber	droog (26)	normaal
1994	zonnig (90)	droog (29)	vrij koud (4,8)
1995	normaal	zeer nat (88)	zeer zacht (9,4)

	Zon	Neerslag	Max.temp.
winter 94/95	+	++	++
maart 1995	++	+	n
april 1995	-	-	+
mei 1995	+	n	+
juni 1995	n	n	-
juli 1995	++	-	++
aug. 1995	++	--	++
sept. 1995	n	++	n

(++ = ver boven normaal; + = boven normaal; n = normaal; - = beneden normaal; -- = ver beneden normaal)

Geraadpleegd

Southwick, E.E., Bees and me, American Bee Journal Vol. 125(9): 627

Dees, J.E., Even voorstellen; Bij-proat No. 54 VBBN subvereniging Zuid-Laren.